

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 13 april 1999 beslutat att bereda bl.a. socialförsäkringsutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1998/99:60 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 1998 i de delar som har samband med respektive utskotts beredningsområde jämte motion väckt med anledning av skrivelsen samt motioner från allmänna motionstiden 1998 enligt särskild förteckning.

Socialförsäkringsutskottets beredningsområde berörs främst i skrivelsens avsnitt 12 Fri rörlighet för personer samt arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor, avsnitt 36 Gränskontroll, invandring och asyl, avsnitt 37 Schengensamarbetet och avsnitt 40 Förberedelser för det svenska ordförandeskapet. Utskottet yttrar sig nedan om motionerna U505 yrkande 6 (delvis), U506 yrkandena 15 och 17, U508 yrkandena 14 och 15 samt U509 yrkande 15, allt i den mån utskottets beredningsområde berörs.

Fri rörlighet för personer samt arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor (avsnitt 12)

Socialförsäkringsutskottets beredningsområde under detta avsnitt berörs såvitt gäller personers fria rörlighet och sociala skydd främst genom EU-reglerna för samordning av medlemsstaternas sociala trygghetssystem. Dessa regler som återfinns i förordning (EEG) 1408/71 innebär i stort att vederbörande medborgare med familj har rätt att ta med sig de sociala förmåner som intjänats vid arbete i en medlemsstat i de fall vederbörande flyttar till annan medlemsstat samt har rätt till sociala förmåner i värdlandet. Under året har utskottet följt frågorna inom beredningsområdet genom kontinuerliga kontakter med Socialdepartementet samt information från departementet inför ministerrådsmötena. Vidare har utskottet i februari 1999 hållit en offentlig utfrågning om socialförsäkringen och EU. Vid denna utfrågning togs bl.a. upp frågor om medlemskapet fått effekter för de svenska socialförsäkringsystemen och om det föreligger krafter som verkar för eller emot en harmonisering av systemen i medlemsländerna. Frågor som utskottet under året uppmärksammat är bl.a. ett förslag till revidering och förenkling av förordning 1408/71 samt ett förslag om utvidgning av förordningen att gälla tredjelandsmedborgare. En annan fråga som tilldragit sig utskottets uppmärksam-

het är ett direktiv om skydd av kompletterande pensionsrättigheter för anställda och egenföretagare som flyttar inom EU som antagits av rådet.

Gränskontroll, invandring och asyl samt Schengensamarbetet (avsnitten 36 och 37)

Skrivelsen

Samarbetet under året har enligt skrivelsen präglats av en rad nya inslag där förberedelserna för Amsterdamfördragets ikraftträdande spelat en avgörande roll. Fördragets ikraftträdande innebär bl.a. att när det gäller bestämmelserna om asyl och invandring får gemenskapen befogenheter att besluta om bestämmelser av minimikaraktär. Rådet och kommissionen har utarbetat en handlingsplan för att på bästa sätt genomföra bestämmelserna i fördraget om upprättandet av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Handlingsplanen antogs av Europeiska rådet i Wien i december. I handlingsplanen anges bl.a. hur bestämmelserna i Amsterdamfördraget om fri rörlighet för personer, asyl och invandring bör genomföras och inom vilka tidsramar. Genomförandetiden för de prioriterade områdena varierar mellan två och fem år från det att Amsterdamfördraget trätt i kraft. I övrigt har det enligt skrivelsen arbetats vidare på frågor som bl.a. Dublinkonventionens tillämpning och färdigställande av konventionen om upprättandet av det datoriserade fingeravtryckssystemet Eurodac. Den senare konventionen är ett system för jämförelse av asylsökandes fingeravtryck vid tillämpningen av Dublinkonventionen. Arbetet har enligt skrivelsen fortskridit men några frågor är fortfarande utestående.

I skrivelsen erinras om att Schengenregelverket skall införlivas med EU. För detta krävs att ett avtal förhandlas fram med Norge och Island för att associera dessa båda stater till genomförandet och utvecklingen av regelverket. Sverige deltar ännu inte i det operativa samarbetet i Schengen men förväntas att inträda som operativ medlem under år 2000.

Motioner

Holger Gustafsson m.fl. (kd) anför i motion U509 att Sverige bäst kan verka för en generös flyktingpolitik genom att påverka andra av Europeiska unionens medlemsländer att ta ett ökat flyktingansvar och medverka till att flyktingströmmar fördelas bättre. Sverige måste gå i spetsen för arbetet att skapa minimikriterier för asylprövning. Dessa regler måste tillåta mer generösa nationella regler samtidigt som de begränsar möjligheten till alltför restriktiva asylregler som inte ger en asylsökande en viss grundläggande rättssäkerhet. En eventuell framtida gemensam flyktingpolitik får aldrig accepteras av Sverige om den hindrar oss från en generös nationell hållning till flyktingmottagandet. Med den reservationen anser motionärerna att det är bra att samarbetsinitiativ tas inom asylpolitiken. Motionärerna är dock på en punkt starkt kritiska beträffande Amsterdamfördraget och asylpolitiken. Kritiken avser det s.k. asylprotokollet som reglerar EU-medborgarnas rätt att söka asyl i ett annat medlemsland. Protokollet innebär enligt motionärerna ett

kraftigt bakslag för asylpolitiken och har också kritiserats av bl.a. FN:s flyktingkommissarie (UNHCR). I yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om en gemensam asylpolitik.

Kraftig kritik mot asylprotokollet förs också fram i motion U506 av Gudrun Schyman m.fl. (v). Enligt motionärerna upphäver protokollet i det närmaste rätten för EU-medborgare att söka asyl i annat EU-land. UNHCR har uttryckt allvarlig oro över beslutet att begränsa EU-medborgares rätt att söka asyl. Enligt UNHCR strider beslutet mot staternas åtaganden enligt 1951 års Genèvekonvention om flyktingar. Vidare har UNHCR framhållit att EU:s beslut kan bli ett farligt prejudikat för andra regioner i världen. Även andra instanser som Rädda Barnen, Röda korset och Svenska sektionen av Amnesty International har förklarat att asylprotokollet inte är förenligt med flyktingkonventionen. I yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att reglerna står i strid med Genèvekonventionen. I motionen anförs vidare att EU-länderna diskuterar ett förslag att skapa ett heltäckande kontrollsystem av asylsökande. Får en asylsökande avslag på sin ansökan och flyktingen därefter ansöker om asyl i ett annat medlemsland föreligger datoriserade uppgifter härom och det senare landet kan direktavvisa den asylsökande. Det mesta av denna verksamhet finns inom ramen för Schengenavtalet men parallellt skapas ett annat register som benämns Eurodac. I registret skall fingeravtryck och personuppgifter på alla asylsökande som är över 14 år läggas in. Ett sådant uppbyggt kontrollsystem är enligt motionärerna ett uppenbart hot mot rättssäkerheten och bör därför motarbetas. I yrkande 17 begärs ett tillkännagivande härom.

Utskottets bedömning

Även inom asyl- och invandringspolitiken har utskottet noga följt utvecklingen inom EU. Utskottet har haft och har en fortlöpande tät dialog med Utrikesdepartementet innebärande bl.a. information om arbetet under det nya ordförandeskapet samt information inför såväl informella som reguljära ministerrådsmöten. Informationen innebär också att utskottet tar del av ett stort antal dokument av olika beskaffenhet och dignitet, dokument som inte alltid finns tillgängliga på svenska. I detta sammanhang vill utskottet framhålla att det är stor vikt med så korrekta översättningar som möjligt och att översättningarna sker skyndsamt.

Amsterdamfördraget innebär att asyl- och invandringsfrågorna förs över från tredje pelaren till gemenskapssamarbetet i första pelaren. Utskottet har vid flera tillfällen (se senast 1997/98:SfU4y) uttalat sitt stöd för att så sker. Nyligen har kommissionen lagt fram ett arbetsdokument Gemensamma normer för asylförfaranden SEK (1999) 271. Dokumentet är ett underlag för diskussioner om hur gemensamma minimiregler bör utformas för att bli så effektiva och rättvisa som möjligt. I dokumentet diskuteras bl.a. frågan om hur ett kommande lagförslag skall kunna relateras till den nuvarande internationella asylrätten, hur ansökningsprocedurerna kan göras snabba och enkla samt vilka krav som en sökande måste uppfylla för att beviljas asyl i ett medlemsland. I dokumentet framhålls att kommissionen anser att en gemensam asyllag skall ta särskild hänsyn till asylsökande kvinnor och barn,

till tortyroffer samt till personer som utsatts för sexuella övergrepp. Vidare framhålls att det är rimligt att avgränsa ett gemenskapsrättsligt instrument om asylförfaranden till ansökningar om skydd enligt Genèvekonventionen. Längre fram, när ett förslag om kompletterande former av skydd utarbetas, kan det instrumentet förses med bestämmelser om ett gemensamt förfarande för asyl och skydd av andra skäl. Dokumentet skall vidare utgöra ett underlag för en dialog med UNHCR och andra relevanta internationella organisationer. Detta står i överensstämmelse med deklaration nr 17 i Amsterdamfördraget.

Ett arbete i syfte att utarbeta gemensamma minimiregler vid ansökan om asyl har således påbörjats. Utskottet ser positivt på detta. När bestämmelserna arbetas fram är det också väsentligt att dessa inte läggs på alltför låg nivå. Utskottet vill också framhålla att de kommande bestämmelsernas karaktär av minimiregler innebär att varje medlemsland har full frihet att lägga sig på en nivå som överstiger dessa bestämmelser. Det anförda får anses tillgodose syftet med motion U509 yrkande 15 i denna del.

Det s.k. asylprotokollet har utskottet uppmärksammat vid ett flertal tillfällen och redan under den regeringskonferens som föregick Amsterdamfördraget. I yttrande 1997/98:SFU4y till utrikesutskottet med anledning av proposition 1997/98:58 Amsterdamfördraget anförde utskottet bl.a. följande.

Socialförsäkringsutskottet vill framhålla att Sverige alltid i internationella sammanhang har lagt stor vikt vid att verka för en solidarisk ansvarsfördelning och för att stärka flyktingars rättsliga skydd. Utskottet kan inte godta någon som helst inskränkning vad gäller tillämpningen av Genèvekonventionen och dess tilläggsprotokoll och andra internationella åtaganden avseende asyl. Regeringen framhåller i propositionen att protokollet inte på något sätt inskränker medlemsstaternas skyldigheter enligt Genèvekonventionen. Protokollet kommer inte att föranleda någon ändring av de regler som gäller för prövningen av asylansökningar i Sverige. Varje ansökan skall enligt regeringen även fortsättningsvis tas upp till individuell prövning. Sverige har i likhet med övriga medlemsstater valt att inte ansluta sig till Belgiens ensidiga förklaring till protokollet att man kommer att göra en individuell prövning av varje asylansökan från en medborgare i en annan medlemsstat. Anledningen till det är enligt regeringen att man anser att protokollet, särskilt då det ses tillsammans med den nämnda gemensamma förklaringen (48), inte inskränker medlemsstaternas skyldigheter enligt Genèvekonventionen. Eftersom det i ingressen till asylprotokollet slås fast att Genèvekonventionen beaktats och protokollet tar hänsyn till konventionens syften och slutgiltiga karaktär, och detta sett tillsammans med den gemensamma förklaringen, är det utskottets bestämda uppfattning att protokollet inte inskränker medlemsstaternas skyldigheter enligt Genèvekonventionen.

Mot bakgrund av det anförda ansåg utskottet att ett antal motionsyrkanden som vände sig mot asylprotokollet borde avstyrkas. Utrikesutskottet delade socialförsäkringsutskottets uppfattning (bet. 1997/98:UU13).

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning och anser att utrikesutskottet bör avstyrka motion U506 yrkande 15 och motion U509 yrkande 15 i övrigt.

Schengensamarbetet kan sägas innehålla två grundelement som hänger samman med varandra. Det första är att garantera den fria rörligheten för personer i medlemsländerna. Det andra elementet är att kampen skall stärkas

mot internationell kriminalitet och mot sådan invandring som är illegal. Artiklarna 28–38 som rör ansvarighet i samband med behandling av asylansökan har upphört att gälla i och med att Dublinkonventionen trätt i kraft den 1 september 1997. Enligt artikel 96 i Schengenkonventionen får registrering ske av utlänning på s.k. spärlista. Beslut om införande på spärlistan skall ha fattats av administrativa myndigheter eller behörig domstol i enlighet med processuella regler i nationell lagstiftning. Sådana beslut kan grundas på att en utlänning utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet, exempelvis om utlänningen dömts för gärning som har ett minimistraff på ett års fängelse eller om det finns grundad anledning att anta att utlänningen begått grova brott eller om det skäligen kan befaras att han kommer att begå sådana brott på någon Schengenstats territorium. I artikel 25 behandlas frågor om uppehållstillstånd för personer som är registrerade på spärlista. Där framgår att den stat inom Schengensamarbetet som avser att utfärda ett uppehållstillstånd till en utlänning, som finns upptagen på spärlistan, först skall rådgöra med den stat som verkställt registreringen, varvid hänsyn skall tas till den sistnämnda statens intressen. Uppehållstillstånd får endast meddelas om det finns skäl av allvarlig art, särskilt av humanitärt slag eller till följd av internationella förpliktelser. Huvudprincipen enligt Dublinkonventionen är att den medlemsstat där den asylsökande först rest in eller har uppehållstillstånd eller visering eller har familjeanknytning också skall vara ansvarig för prövningen av asylansökan även om den gjorts i annan medlemsstat. Eurodac är därvidlag, som framgått ovan, ett system för jämförelse av fingeravtryck vid tillämpningen av Dublinkonventionen. Det skall framhållas att en stat är oförhindrad att pröva en ansökan även om den inte är skyldig att göra det enligt konventionen, om den asylsökande samtycker till det.

Vad gäller registrering på spärlista anförde regeringen i proposition 1997/98:42 Schengensamarbetet att det är en sådan åtgärd som skall ske med den restriktivitet som följer av artikel 94 i konventionen. Där föreskrivs att varje stat skall pröva om ärendets vikt är sådan att det bör föranleda en registrering i Schengens informationssystem (SIS). För svensk del anförde regeringen att det inte torde komma i fråga att föra upp andra personer än de som blivit avvisade eller utvisade ur riket med ett förbud att återvända hit. Enligt regeringen var det bara dessa Sverige har ett intresse att bevaka för att förhindra återresa till Schengenområdet och därmed möjlighet att ta sig till Sverige. Vid behandlingen av propositionen anförde justitieutskottet i betänkande 1997/98:JuU15 att regeringen gjort en väl avvägd bedömning i saken och att utskottet inte kände någon oro för att någon onödigt omfattande registrering på spärlista kommer att ske. Riksdagen godkände förslaget att Sverige ansluter sig till Schengensamarbetet (rskr. 1997/98:181).

Beträffande Eurodac anförde utskottet i sitt yttrande över Amsterdamfördraget till utrikesutskottet med anledning av ett motionsyrkande vari hävdades att Eurodac utgör ett hot mot rättssäkerheten bl.a. följande. Sedan den 1 januari 1997 finns också enligt bestämmelser i utlänningslagen möjlighet att ta en utlännings fingeravtryck när utlänningen ansöker om uppehållstillstånd och åberopar asylskäl. Regeringen motiverade förslaget i den migrationspolitiska propositionen 1996/97:25 med bl.a. att det är av stor vikt att den som söker asyl lämnar korrekta uppgifter om sina personliga förhållanden, flykt-

vägar och identitet. Dessa uppgifter ligger, enligt propositionen, till grund för bedömningen av sökandens behov av skydd och vilket land som har ansvaret för att ge detta skydd. Utskottet, som menade att fingeravtryckssystemet Eurodac kan öka effektiviteten i asylhanteringen, ansåg att utrikesutskottet borde avstyrka den då behandlade motionen. Utrikesutskottet delade socialförsäkringsutskottets bedömning, och detta blev också riksdagens beslut (rskr. 1997/98:197).

Mot bakgrund av det anförda kan utskottet inte finna att vare sig SIS eller Eurodac skulle utgöra ett hot mot rättssäkerheten för en asylsökande. Enligt utskottets uppfattning syftar dessa system till att effektivisera asylförfarandet medlemsländerna emellan och omgärdas med olika säkerhetsåtgärder. Det bör också framhållas att Sverige i olika sammanhang alltid framhållit att internationella förpliktelser som t.ex. Genèvekonventionen inte får åsidosättas. Utskottet anser således att utrikesutskottet bör avstyrka motion U506 yrkande 17.

Förberedelser för det svenska ordförandeskapet (avsnitt 40)

Skrivelsen

Under det första halvåret 2001 kommer Sverige att inneha ordförandeskapet i EU. Ordförandeskapet innebär enligt skrivelsen att Sverige skall leda arbetet i ministerrådet och representera rådet gentemot andra EU-institutioner, internationella organisationer samt länder utanför EU. Ordförandeskapets främsta uppgift är att föra EU:s gemensamma dagordning framåt. I skrivelsen anförts att förberedelsearbetet inleddes på allvar våren 1997 då EU-sekretariatet fick i uppdrag att initiera och samordna förberedelserna i Regeringskansliet. En stor enkätundersökning genomfördes sommaren 1997 för att inhämta departementens synpunkter på uppläggningsen av förberedelse- och genomförandearbetet. Under år 1998 har ambitionen varit att i största möjliga mån bedriva arbetet i Regeringskansliets ordinarie organisations- och beredningsformer. En interdepartemental kontaktgrupp har inrättats för informationsutbyte och regelbundna avstämmningar. En första inventering av sakfrågor som bedöms komma att stå på EU:s dagordning under det svenska ordförandeskapet har gjorts. Sammanställningen är bl.a. tänkt att utgöra underlag i arbetet med att precisera det svenska ordförandeskapets prioriteringar.

Motioner

I motion U505 av Lennart Daléus m.fl. (c) anförts att riksdagen bör ges möjlighet att påverka det svenska ordförandeprogrammet. I enlighet härmed föreslår motionärerna att Sverige som ordförandeland bl.a. som en prioritering skall verka för att EU utvecklar en gemensam och generös asyl- och flyktingpolitik. I yrkande 6 (delvis) begärs ett tillkännagivande härom.

Birger Schlaug m.fl. (mp) framhåller i motion U508 att Sverige i och med Amsterdamfördraget är förhindrat att driva en egen nationell asylnpolitik, och det är heller inte möjligt att bevilja asyl till flyktingar från andra EU-länder.

FN har invänt mot det senare eftersom ett sådant förfarande strider mot Genèvekonventionen. En viktig fråga för Sverige som ordförandeland måste enligt motionärerna vara att driva frågan om att återföra asylpolitiken till en rent nationell nivå och att alla förslag inom ramen för EU-samarbetet som innebär en mer restriktiv asyl- och invandringspolitik förhindras. I yrkandena 14 och 15 begärs tillkännagivanden om det anförda.

Utskottets bedömning

Enligt utskottets mening är det viktigt med en dialog mellan riksdagen och regeringen inför Sveriges ordförandeskap i EU. När det gäller Sveriges prioriteringar bör dessa utformas i samråd med riksdagen. Asyl- och invandringsfrågor har varit en ofta återkommande prioritering för de olika ordförandeländerna under 1990-talet. Att så varit fallet är inte märkligt mot bakgrund av inte minst Jugoslaviens sönderfall och därmed uppstående väpnade konflikter men även oroshärdar i världen för övrigt. Konflikterna har genererat flyktingströmmar i Europa som berört Sverige i avsevärd omfattning. Samarbetet inom unionen med asyl- och invandringsfrågorna har hitintills skett inom tredje pelaren som följer en annan ordning än det gängse arbetet i EU:s första pelare. Samarbetet har resulterat i ett stort antal beslut av mellanstatlig karaktär. När Amsterdamfördraget träder i kraft kommer asyl- och invandringsfrågorna att successivt föras över till första pelaren. Som redogjorts för ovan ser utskottet positivt på en sådan utveckling. Som också framgått har ett arbete inom kommissionen redan påbörjats.

Vid information från regeringen till riksdagen den 15 april i år om förberedelserna för Sveriges ordförandeskap i EU år 2001 uppgav vice statsminister Lena Hjelm-Wallén bl.a. följande. Som ordförandeland skall man verka i hela EU:s intresse. Dagordningen ärvs i stor utsträckning av tidigare ordförandeskap. Prioriteringar sätts ofta av närmast föregående toppmöte. Ordförandens arbete präglas också av den aktuella och många gånger oförutsedda händelseutvecklingen i världen. Det här förutsätter ansvar för kontinuitet och samtidigt flexibilitet och beredskap att hantera nya frågor och situationer. Regeringens främsta ambition och strategi är enligt vice statsministern att i första hand utöva ett kompetent, effektivt och resultatinriktat ordförandeskap som för de gemensamma frågorna på EU:s dagordning framåt. Regeringen vill därvidlag bidra till en öppnare, modernare och mer jämställd union. Regeringen kommer att verka för en union anpassad till medborgarnas krav och önskemål. Miljö, konsumentskydd och jämställdhet är viktiga frågor som regeringen prioriterar. Vidare skall regeringen driva bl.a. sysselsättningsfrågorna på basis av det sysselsättningskapitel som Sverige lyckades få in i Amsterdamfördraget. Lyckas Sverige med detta kommer vårt ordförandeskap att bli framgångsrikt.

Enligt utskottets uppfattning kommer sannolikt asyl- och invandringsfrågor att under överskådlig tid vara viktiga frågor i EU-ländernas samarbete och att Sverige i så måtto kommer att ha dessa frågor på agendan. Den gemensamma asyl- och invandringspolitiken i form av i första hand miniminormer är redan ett faktum, åtminstone i den meningen att ett arbete härvid påbörjats. Det är enligt utskottets uppfattning naturligt att Sverige även under

sitt ordförandeskap bedriver arbetet mot bakgrund av de värderingar och ståndpunkter som Sverige alltid intagit i dessa frågor. Om asyl- och invand-
ringsfrågor bör prioriteras av Sverige som ordförandeland avgörs inte minst
av hur situationen i omvärlden utvecklas. I detta sammanhang kan erinras om
att Sverige sedan lång tid driver frågan om ansvarsfördelning mellan med-
lemsstaterna i samband med insatser för att ta emot flyktingar och fördrivna
personer i massflyktssituationer. Utskottet anser det väsentligt att riksdagens
synpunkter inhämtas under den fortsatta processen med att utforma de priori-
teringar Sverige som ordförandeland kommer att göra.

Utskottet anser att motion U505 yrkande 6 (delvis) får anses tillgodosedd
med det anförda.

Utskottet har ovan ställt sig positivt till en gemensam asylpolitik med mi-
nimiregler på en inte alltför låg nivå. Med denna ståndpunkt kan utskottet
inte förorda de yrkanden som förs fram i motion U508 yrkandena 14 och 15.
Utskottet anser sålunda att utrikesutskottet bör avstyrka dessa yrkanden.

Stockholm den 22 april 1999

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Berit Andnor

I beslutet har deltagit: Berit Andnor (s), Bo Könberg (fp), Margit Gennser
(m), Maud Björnemalm (s), Anita Jönsson (s), Ulla Hoffmann (v), Rose-
Marie Frebran (kd), Ulf Kristersson (m), Mariann Ytterberg (s), Gustaf von
Essen (m), Lennart Klockare (s), Ronny Olander (s), Fanny Rizell (kd),
Göran Lindblad (m), Kerstin-Maria Stalin (mp), Birgitta Carlsson (c) och
Kalle Larsson (v).

Avvikande meningar

Gränskontroll, invandring och asyl samt Schengensamarbetet (avsnitten 36 och 37)

1. Bo Könberg (fp), Rose-Marie Frebran (kd), Fanny Rizell (kd) och Birgitta
Carlsson (c) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Ams-
terdambfördraget innebär" och slutar med "i denna del" bort ha följande ly-
delse:

Utskottet anser att Sverige bäst kan verka för en generös flyktingpolitik
genom att påverka andra av EU:s medlemsländer att ta ett ökat flyktingan-
svar och medverka till att flyktingströmmar fördelas bättre mellan medlems-
länderna. Utskottet anser även att Sverige måste gå i spetsen för arbetet att
skapa gemensamma minimibestämmelser för asylprövning. Sådana regler
måste tillåta mer generösa nationella regler samtidigt som de begränsar möj-
ligheten till alltför restriktiva asylregler som inte ger en asylsökande en viss
grundläggande rättssäkerhet. En framtida gemensam flyktingpolitik får aldrig

accepteras av Sverige om den hindrar oss från en generös nationell hållning inom asylpolitiken. Med den reservationen anser utskottet att det är bra att samarbetsinitiativ tas inom asylpolitiken.

Utrikesutskottet bör föreslå att det anförda med bifall till motion U509 yrkande 15 i denna del ges regeringen till känna.

2. Ulla Hoffmann och Kalle Larsson (båda v) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Det s.k. asylprotokollet" och slutar med "U506 yrkande 17" bort ha följande lydelse:

Till Amsterdamfördraget finns fogat ett protokoll om asyl för medborgare i EU:s medlemsstater. Dessa nya regler upphäver enligt utskottets uppfattning i det närmaste rätten för EU-medborgare att söka asyl i ett annat EU-land. De undantagsfall när en asylansökan från en EU-medborgare skall tillåtas är utformade på ett sådant sätt att de praktiskt taget aldrig kommer att bli tillämpliga. UNHCR har uttryckt stor oro över protokollet och hävdar att det står i strid med Genèvekonventionen. Även andra organisationer som Rädda Barnen, Röda korset och Svenska sektionen av Amnesty International har förklarat att asylprotokollet inte är förenligt med Genèvekonventionen. Enligt UNHCR kan beslutet också innebära ett farligt prejudikat för andra regioner i världen. Spridningseffekter kan leda till att den universella tillämpningen av de internationella flyktingöverenskommelserna undermineras. Utskottet menar också att även om respekten för mänskliga rättigheter i de nuvarande medlemsstaterna är tämligen god i internationell jämförelse vet alla hur snabbt ett sådant förhållande kan förändras. Bland kandidatländerna för EU-medlemskap finns de som tills för några år sedan var demokratier eller rättsstater. Det är helt klart att rättsstaten inte är lika säkert etablerad i de länderna som i Västeuropa.

EU-länderna diskuterar även förslag i syfte att skapa ett heltäckande kontrollsystem av asylsökande. Om en flykting får avslag på en asylansökan och om han eller hon därefter ansöker om asyl i ett annat medlemsland finns uppgift om avslaget lagrat i ett datasystem och direktavvisning kan ske. Det mesta av denna verksamhet finns i Schengenavtalet. Parallellt med Schengenavtalet förbereds en konvention – Eurodac – varigenom staterna kommer att åläggas att ta fingeravtryck och inhämta personuppgifter på alla asylsökande som är över 14 år. Utskottet anser att de kontrollsystem som finns eller är under utvecklande utgör ett uppenbart hot mot rättssäkerheten och därför bör motarbetas.

Utrikesutskottet bör föreslå att det anförda med bifall till motion U506 yrkandena 15 och 17 ges regeringen till känna.

3. Bo Könberg (fp), Rose-Marie Frebran (kd), Fanny Rizell (kd) och Birgitta Carlsson (c) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "det anförda" bort ha följande lydelse:

Den 1 januari 2001 övertar Sverige ordförandeskapet i Europeiska unionen. Utskottet anser att det är av utomordentligt stor betydelse att Sverige blir framgångsrikt som ordförandeland. Sveriges ställning som en konstruktiv och aktiv kraft i Europa kommer då att prövas. Utskottet anser att regeringen bör inleda ett översynsarbete på samtliga politiska sakområden för att identifiera frågor som kan bli föremål för debatt och beslut på ett europeiskt plan

under den närmaste femårsperioden. De frågor som Sverige avser att driva under ordförandeskapet bör ha en bred parlamentarisk förankring, och riksdagen bör ges möjlighet att påverka innehållet i det svenska ordförandeprogrammet. En fråga som bör finnas på dagordningen under det svenska ordförandeskapet är asyl- och invandringspolitiken. Enligt utskottets uppfattning bör EU utveckla en gemensam och generös sådan politik.

Utrikesutskottet bör föreslå att det anföras med bifall till motion U505 yrkande 6 (delvis) ges regeringen till känna.

4. Kerstin-Maria Stalin (mp) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet har" och slutar med "dessa yrkanden" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den asylpolitik som bedrivs inom ramen för EU-samarbetet är inhuman och i huvudsak går ut på att återsända flyktingarna till hemländerna eller till närregionerna. Som exempel kan anföras att flyktingar från Turkiet sänds tillbaka trots att EU samtidigt fördömer Turkiet för att landet inte respekterar mänskliga rättigheter. I och med att Amsterdamfördraget träder i kraft blir Sverige förhindrat att driva en egen nationell asylpolitik, och det blir också omöjligt att bevilja asyl till flyktingar från andra EU-länder. UNHCR har invänt mot detta då ett sådant förfarande strider mot Genèvekonventionen. Utskottet anser att en viktig fråga för Sverige att driva som ordförandeland måste vara att asylpolitiken återförs till en nationell nivå och att alla förslag inom ramen för EU-samarbetet som innebär en mer restriktiv asyl- och invandringspolitik stoppas.

Utrikesutskottet bör föreslå att det anföras med bifall till motion U508 yrkandena 14 och 15 ges regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Gränskontroll, invandring och asyl samt Schengensamarbetet (avsnitt 36 och 37)

Rose-Marie Frebran och Fanny Rizell (båda kd) anför:

Vi har ovan förespråkat att Sverige inom ramen för EU-arbetet skall verka för gemensamma minimibestämmelser inom asylpolitiken. Bestämmelserna skall tillåta mer generösa nationella regler samtidigt som de begränsar möjligheterna till alltför restriktiva asylregler. Sverige bör också driva detta som en prioriterad fråga vid sitt ordförandeskap. Vi vill dock i detta sammanhang rikta allvarlig kritik mot Amsterdamfördraget, som på en punkt innebär ett allvarligt bakslag för asylpolitiken. Ett tilläggsprotokoll begränsar nämligen möjligheterna för en medborgare i ett av EU:s medlemsländer att söka asyl i ett annat medlemsland. Detta står i strid med Genèvekonventionen. UNHCR och Amnesty har skarpt kritiserat protokollet och hävdar att begränsningarna kan leda till att andra regioner tar efter.